

[Holger K. Nielsen]

Jeg vil godt høre ministerens kommentar til den bemærkning fra hr. Christophersen.

Udenrigsministeren (Kjeld Olesen):

Jeg vil først sige til hr. Holger K. Nielsen, at det ikke kan nytte noget at blive ved med at stille spørgsmål om ting, jeg for længst har besvaret; vi kan cirkle omkring de samme emner, men det opklarer ikke tingene yderligere.

Jeg vil med hensyn til det sidste sige, at det, der har været grundlæggende i de beslutninger, udtalelser, der er vedtaget i det politiske samarbejde, er sikkerhedsrådets resolution 502. Det siger jo sig selv, at når man har behandlet det i EPS og har gjort det så hurtigt, som man gjorde, så hænger det ikke mindst sammen med, at et af medlemmerne af EPS er Storbritannien, altså en, vi har et snævert samarbejde med i EF og for den sags skyld også i NATO, selv om det ikke kommer direkte ind i den forbindelse.

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Jeg kan helt tilslutte mig, hvad ministeren har sagt, og måske er det lidt overflødigt, at jeg går herop. Det er da klart, at Storbritannien selv lægger afgørende vægt på, at sikkerhedsrådets resolution opfyldes. Det, der er problemet, er jo, at Argentina ikke respekterer den resolution.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg må altså efter det her konstatere, at da regeringen gik med til, at EF gennemførte handelssanktioner mod Argentina, så var det ud fra den forudsætning, at Danmark tog stilling for briterne i striden.

(Kort bemærkning).

Glistrup (FP):

Må jeg forsøge at melde mig som mægler eller måske som børnehavepædagog for hr. Holger K. Nielsen.

Resolution 502 tager stilling i striden. Resolution 502 går ud på, at man fordømmer Argentina, fordi Argentina har iværksat en militær aggression. Når man derfor støtter et synspunkt på resolution 502, så tager man stilling i striden og går imod Argentina som

modstander af dem, der med væbnet magt har overfaldet et fredeligt ø-samfund. Derfor er der ikke nogen modstrid mellem det, hr. Holger K. Nielsen forsøger at fortælle, nemlig at præmissen var resolution 502, og det, hr. Christophersen søger at fortælle, nemlig at vi er modstandere af Argentina, for de to ting falder sammen.

Det er bare som et rent og skært forsøg på at gøre et pædagogisk arbejde, jeg fortæller det her, uden at der deri ligger nogen som helst politisk stillingtagen. Jeg har nok at gøre med klippeøer i Østersøen – jeg skal ikke have noget at gøre med dem i Sydatlanten.

Hermed sluttede forhandlingen.

Anden næstformand (Ebba Strange):

Som tidligere meddelt skal jeg udsætte afstemningen om forslagene om motiveret dagsorden til mødet fredag den 14. maj 1982.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familieydelse. (Forhøjet almindeligt børnetilskud i de tre første leveår.
[Af Inge Krogh (KrF) m.fl.]

(Lovforslag nr. L 169. Fremsat 26/3 82).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Bent Rold Andersen):

Dette forslag til ændring af børnetilskudsloven, som kristeligt folkeparti har fremsat den 26. marts 1982, svarer til to tidligere forslag fra kristeligt folkeparti, som er drøftet i tinget i 1979 og i 1980. Et lignende forslag, hvorefter der kun skulle ydes forhøjet almindeligt børnetilskud i ét år, fremsatte partiet i 1977.

Kristeligt folkeparti ønsker børnetilskudsloven ændret således, at der i barnets første leveår kan udbetales forhøjet almindeligt børnetilskud i de tilfælde, hvor moderen ikke modtager barseldagpenge og der ikke til barnets pasning benyttes vuggestue eller andre institutioner, der helt eller delvis finansieres

[Socialministeren]

af det offentlige. Det forhøjede almindelige børnetilskud, der er på ca. 13.000 kr. årligt, skal udbetales uafhængigt af familiens indkomst i øvrigt.

Efter bemærkningerne til forslaget er det formålet med ydelsen, at familierne sikres en økonomisk valgmulighed med hensyn til den form, børnene ønskes passet under. Sagt med andre ord tilsigter forslaget, at enten faderen eller moderen ikke skal være nødt til at tage arbejde uden for hjemmet af økonomiske grunde.

Jeg vil om forslaget gerne først sige, at jeg er enig i det hovedsynspunkt, at børnefamilierne stramme økonomi presser mange unge forældre ind i en lang arbejdsdag og deraf følgende forminsket kontakt med deres børn. Det er en kendsgerning, som også børnekommissionen har peget på, at børnefamilierne i dag lever under vanskelige økonomiske vilkår, og det er også en kendsgerning, at en meget væsentlig årsag til det er de høje boligudgifter. Ganske vist har småbørnsfamilierne i de sidste tiår fået en betydelig bedre boligstandard, end de havde før, men det har haft sin pris, først og fremmest i form af mere tyngende boligudgifter.

Regeringen ønsker imidlertid ikke at løse disse problemer ved en form for præmiering af hjemmegående forældre, som sigter mod at føre familiemønsteret tilbage til de traditionelle kønsroller. I praksis vil det i reglen være moderen, der bliver hjemme hos børnene de første år. Hertil kommer, at et tilskud på ca. 13.000 kr. i hvert fald ikke kan motivere nogen fuldtidsbeskæftiget med store faste udgifter til at gå over til at arbejde i hjemmet. Omvendt hører det vistnok til undtagelsen, at en kvinde, der indtil fødslen har været hjemmearbejdende, tager arbejde uden for hjemmet i barnets første leveår. Derfor må vi regne med, at det foreslåede tilskud helt overvejende vil komme til udbetaling til familier, hvor økonomien netop ikke har gjort det nødvendigt at overveje spørgsmålet om moderens udearbejde i barnets første leveår. I de tilfælde, vi taler om her, skal tilskuddet ydermere i modsætning til det almindelige børnetilskud udbetales uafhængigt af familiens indkomstforhold.

Sådan som forslaget er udformet, skal det forhøjede almindelige børnetilskud kun ydes til børn af gifte og samlevende forældre. Børn af enlige forsørgere skal altså fortsat

kun have adgang til det lavere forhøjede børnetilskud. Selv om enlige forsørgere også får adgang til det forhøjede almindelige børnetilskud, vil de på grund af tilskuddets størrelse, der er ca. 13.000 kr. om året, reelt ikke få mulighed for at vælge selv at passe deres børn i hjemmet. En sådan diskrimination af enlige forsørgere finder jeg slet ikke rimelig, og den forøgede valgfrihed, som forslaget påstår at tilgodese, vil overhovedet ikke blive opnået.

Efter regeringens og jeg tør sige også efter børnekommissionens opfattelse bør problemet på længere sigt snarere løses ved en generel lettelse af børnefamiliernes økonomi, der baner vej for en nedsættelse af den daglige arbejdstid. Kun ad den vej sikres børn og voksne mere kontakt. I virkeligheden er det mest afgørende initiativ i den retning det, regeringen har taget gennem lovgivningen om indeksregulerede lån. Disse lån har et klart familiepolitisk perspektiv. Indekslåne vil netop sænke begyndelseshuslejen for de unge familier og netop ad den vej lette familiernes økonomiske pres og på længere sigt bane vej for en generel arbejdstidsforkortelse for begge forældrene til gunst for et længere dagligt samvær mellem forældre og børn. Derfor synes jeg også, at arbejdsmarkedets parter må opmuntres til at lægge vægt på nedsættelse af den daglige arbejdstid.

Jeg skal endelig sige, at det er vanskeligt at sige noget entydigt om forslagets økonomiske konsekvenser, fordi man ikke med bestemthed kan vide, hvordan det på længere sigt vil indvirke på udgifterne til daginstitutionsforsanstaltningerne. Det er som nævnt min opfattelse, at det forhøjede almindelige børnetilskud først og fremmest vil blive udbetalt til de familier, hvor moderen allerede er hjemmegående, og hvor moderen derfor som oftest ikke benytter offentligt finansierede dagforanstaltninger. Derfor mener jeg, at forslaget vil komme til at medføre ganske betydeligt forøgede offentlige udgifter, som der ikke er grundlag for at tilvejebringe midler til.

Sammenfattende kan jeg sige, at regeringen ikke kan støtte kristeligt folkepartis forslag, navnlig fordi vi opfatter forslaget som en form for præmiering af kvinder, der er hjemmearbejdende, og det uanset om de af økonomiske grunde har stået i en valgsituation eller ej.

Torben Lund (S):

Det er nu fjerde gang, kristeligt folkeparti fremsætter dette lovforslag eller et lignende lovforslag, og jeg skal derfor gøre mine bemærkninger relativt kortfattede og i øvrigt henviser til, hvad socialdemokratiets ordfører har sagt år for år om lovforslaget.

Hvis der bag lovforslaget ligger den holdning, at det er vigtigt for børnenes opvækst, at forældrene har den fornødne tid sammen med børnene, så er vi naturligvis enige med forslagsstillerne, men vi finder, at forslaget er et uacceptabelt bidrag til efterlevelse af holdningen. Det er helt andre foranstaltninger, der skal til, hvis denne øgede tid sammen med børnene skal opnås. Det må ses i en større sammenhæng, og jeg vil godt fremhæve en generel arbejdstidsnedsættelse for forældrene som et egnet middel.

Jeg synes, forslaget er meget uheldigt. Det er jo sådan, at det forhøjede almindelige børnetilskud, man her foreslår, skal ydes og primært vil blive ydet til familier, hvor moderen i forvejen er hjemmearbejdende – jeg siger udtrykkeligt »moderen«, for det er jo det, der er det typiske – og det vel at mærke uden at der skal ske nogen form for behovsvurdering; der er ikke indbygget nogen indtægtsregulering i ordningen. Det er også sådan, at dette forhøjede børnetilskud skal ydes til mere velstående familier, der har mulighed for at have ung pige eller ung mand i huset til at passe børnene. Heller ikke her skal der ske en behovsvurdering. En sådan familie skal have fuldt udbytte af det forhøjede almindelige børnetilskud, og det kan vi naturligvis ikke være med til.

Jeg synes også, at kristeligt folkeparti skylder os at redegøre for den reelle hensigt, der ligger i forslaget, nemlig at kvinderne skal tilskyndes til at forlade arbejdsmarkedet, for det må vel være det, der ligger bag forslaget. Det er igen et formål og en målsætning, vi ikke kan slutte op omkring.

Man anfører i bemærkningerne til lovforslaget, at det skulle give forældrene en reel valgmulighed, at moderen kan tage arbejde eller blive hjemme og så få et forhøjet almindeligt børnetilskud. Jeg kan her tilslutte mig socialministerens bemærkning om, at denne reelle valgmulighed slet ikke er til stede.

Jeg vil også godt pege på, at det udtrykkeligt er meningen, at den enlige mor eller enli-

ge far, som har sine børn i daginstitution eller i kommunal dagpleje, ikke skal have et øget tilskud. Det forhøjede almindelige børnetilskud forbeholdes andre. Jeg synes, man her tilgodeser nogle helt forkerte grupper. Det er slet ikke socialt afbalanceret, hvad man her foreslår.

På foranledning af et beslutningsforslag, der blev fremsat af VS for nogen tid siden i denne samling, drøftede vi principperne for og fordelingen af børnetilskuddet, og ved den lejlighed gav jeg tilsagn om, at vi gerne vil være med til at drøfte, om de gældende regler om fordeling af ressourcerne til almindeligt og forhøjet børnetilskud er rigtige, men det skal ske ud fra en helt anden social vurdering, og hvis grundlaget for drøftelserne skal være dette forslag, kan vi naturligvis ikke være med.

De 810 mill. kr., dette forslag efter forslagsstillernes egen udregning kan koste i den yderste konsekvens, mener vi afgjort at kunne anvende på en socialt mere rimelig og velafbalanceret måde.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Dette forslag, der er fremsat af kristeligt folkeparti, om en forhøjelse af det almindelige børnetilskud til familier med børn i alderen 0-3 år, der ikke benytter de offentlige institutioner, kan det konservative folkeparti erklære sig enig i sigtet med. Det ligger på linje med de udtalelser og de forslag, vi tidligere har fremsat fra konservativ side.

Vi må erkende, at vores samfund i høj grad er blevet et institutionsamfund, hvilket bl.a. ses af, at antallet af daginstitutionspladser er blevet forøget med over 100.000 på 10 år. Vi må også erkende, at institutioner er meget dyre løsninger. En vuggestueplads koster således i dag mellem 40.000 og 50.000 kr. pr. år.

Når institutionerne har vundet så stærkt frem i de senere år, er det først og fremmest, fordi samfundet har overtaget en række opgaver, som før i tiden blev løst af den enkelte familie. Det gælder både pasning af børn og støtten til og plejen af ældre. Baggrunden for denne udvikling er naturligvis kvindernes øgede deltagelse på arbejdsmarkedet, men også ændrede holdninger og krav til samfundet spiller uden tvivl ind; det er i dag en selvfølgelig ting at kræve, at det offentlige

[Lizzie Lichtenberg]

skal løse sådanne opgaver for familien. Det er imidlertid også klart, at vi ikke samfundsøkonomisk har råd til at fortsætte ad denne vej. Vi kan ikke blive ved med at udbygge den offentlige sektor med nye servicefunktioner, det vil føre til et helt uacceptabelt skatetryk og til, at der ikke bliver plads til det erhvervsliv, som trods alt skal skabe det økonomiske grundlag for den offentlige sektor.

Hertil kommer, at det ud fra vor principielle opfattelse er forkert, at det offentlige i stigende grad overtager ansvaret for familierne. Det må først og fremmest være den enkelte familie, der har ansvaret for sine børn. Det er derfor meget vigtigt at overveje, om man kan vende denne udvikling, således at den enkelte familie kan løse flere opgaver selv og den offentlige indsats tilsvarende kan reduceres. Dette kan bl.a. opnås ved, at det bliver mere økonomisk fordelagtigt at løse opgaven selv i stedet for at overlade det hele til det offentlige.

Jeg ser kristeligt folkepartis forslag som et forsøg herpå, idet man foreslår, at det almindelige børnetilskud forhøjes til 10.850 kr., reguleret 13.000 kr., hvis barnet ikke passes i vuggestue eller tilsvarende institutioner. Her ved søger man at opmuntre flere til at passe børnene hjemme, og vi kan som nævnt principielt erklære os enige i sigtet med dette forslag, både fordi det har stor værdi for barnet at kunne blive hjemme i de første leveår, og fordi institutionsløsninger er meget dyrere for samfundet.

Vi er dog skeptiske over for, om man med dette forslag vil opnå den virkning, kristeligt folkeparti forudsætter, idet det beløb, der er nævnt, jo er et forholdsvis lille incitament, idet man ved, at børnefamilier er spændt hårdt for økonomisk, og der er derfor brug for to fulde arbejdsindtægter. Forslaget skal ses som et element i en sammenhængende børnepolitik, der omfatter børne-, familie- og skattepolitik, og vi erklærer os som sagt enige i sigtet, men vi har vores stærke tvivl om og stærke betænkelighed ved, om det er tilstrækkeligt. Vi vil gerne drøfte det positivt i udvalget.

Henrik Toft (V):

Venstre har stor sympati for kristeligt folkepartis forslag. Det gav venstres ordfører, hr. Peter Brixtofte, også udtryk for ved før-

stebehandlingen for 2 år siden. Det betyder så meget med børnenes pasning i de første leveår. Derfor vil det være godt, om vi kan give forældrene en reel valgmulighed. Det vil nok være svært at vurdere forslaget økonomiske konsekvenser, siger socialministeren. Her er jeg ganske uenig med socialministeren, for på lang sigt kan der måske direkte være en besparelse ved at lovgive i overensstemmelse med kristeligt folkepartis forslag. Venstre skal ikke sige, hvilken højde børnetilskuddet skal have.

Det er nogle af de spørgsmål, vi gerne vil have afklaret under udvalgsarbejdet, hvor vi gerne vil have undersøgt forskellige andre ting, betalingen for institutionspladser osv. Det er klart, at vi skal have gennemdrøftet det samspil, der er mellem betalingen for institutionspladser og børnetilskud, og hvor meget der er at hente ved, at vi ændrer det i overensstemmelse med kristeligt folkepartis forslag. Det er ting, vi arbejder med i venstre, og vi er derfor glade for denne lejlighed til at få undersøgt dem under udvalgsarbejdet. Vi er parate til at gå positivt ind i udvalgsarbejdet.

Birthe Hansen (SF):

Da det, så vidt jeg kan se, er tredje gang, dette lovforslag fremsættes, var det måske på tide, at man fik kulegravet børnetilskudsloven, og det kan jeg forstå på hr. Torben Lund at vi vil få mulighed for senere. Vi afviser ikke, at der er brug for ændringer og forbedringer, men det er efter vor mening helt andre forslag, der skal gennemføres.

Hvis det er børnenes opvækstvilkår, man ønsker at forbedre, gøres det ikke med det fremsatte lovforslag. Det synes kun fremsat for at favorisere en bestemt gruppe mødre, nemlig dem, der kan vælge at være hjemme-gående; den mulighed eksisterer ikke for den enlige forsørger. At alle børn har brug for nær og varm tilknytning til både egne forældre og andre voksne ikke at forglemme er noget, vi alle ved. Men den verden, vi lever i her og nu, har også en meget stor gruppe forældre, som, ønsket eller uønsket, er enlige forsørgere, og deres børn lader vi gang på gang i stikken.

Ønsker vi det optimale for vore børns opvækst, var der mange måder at gribe sagen an på. Jeg kan blot nævne nedsættelse af

[Birthe Hansen]

arbejdstiden og udvidet barselorlov med 6 måneder til moderen og 3 måneder til faderen. Det ville efterkomme nogle af kristeligt folkepartis ønsker om tættere tilknytning til forældrene i de første levemåned, men det handler lovforslaget ikke om.

På baggrund af det her sagte og på baggrund af ensidigheden i det fremsatte lovforslag kan socialistisk folkeparti desværre ikke støtte det.

Tove Niemann (FP):

Det, vi i fremskridtspartiet arbejder for, er en forhøjet skattefri bundgrænse. Det vil i høj grad støtte familiepolitikken, når et forældrepar får et større beløb af den løn, det har indtjent, til egen rådighed. Et større børnetilskud vil kun medføre et forhøjet skatte tryk og dermed tvinge endnu flere ud på arbejdsmarkedet. Selvfølgelig skal begge ægtefæller have lov til at tage arbejde, hvis de har lyst, men i dag er det sådan, at mange, især kvinder, er blevet tvunget ud på arbejdsmarkedet på grund af skatten. Hvis forældrene får flere penge til rådighed og selv kan bestemme, hvordan de vil have deres børn pas set, vil det ganske givet medføre mindre behov for institutionspladser. Hvor begge forældre er udearbejdende, vil mange sikkert foretrække at ansætte en ung m/k i huset, hvor oven i købet unge arbejdsløse ville kunne få et meningsfyldt arbejde. Andre ville helt givet vælge privat dagpleje.

Disse lovforslag, der kun gælder børn fra 0-3 år, er ikke med til at løse problemerne inden for børnefamilierne, så vi kan fra fremskridtspartiets side ikke støtte det.

Yvonne Herløv Andersen (CD):

Jeg tror, det er fjerde gang, dette forslag bliver fremsat. Første gang fremsatte CD det, og undertegnede var ordfører, og jeg vil sige det, som Ibsen siger det, at gamle sandheder er mager kost for den nye generation, fordi det er fremkommet på baggrund af nogle tanker i 1960'erne, hvor der var penge nok og valgfrihed på arbejdsmarkedet.

Jeg kan ikke sige, at jeg ikke kan rumme nogen sympati for et forslag, jeg engang har stået fadder til, men det er et meget ubelejligt tidspunkt, og det er ikke blevet bedre i det senere år. Hvis der var reel valgfrihed, så

man turde forlade sit arbejde, kunne man måske gøre det. Men slet ikke nu.

I øvrigt omhandler forslaget noget helt andet end det rent konkrete, der ligger i det. Det omhandler, hvad man vil med familierne, hvad man vil med børnene, om børnene er samfundets – som der står i børnekommissionens betænkning: dine børn er ikke dine – eller om de er forældrenes. Det er jo en langt mere spændende diskussion.

Jeg tror ikke, at tidspunktet er inde nu. Det er jo sådan herinde i huset, at man aldrig rigtig ved, hvornår tidspunktet er inde, men jeg tror nok, at jeg, når jeg står fast på brædderne heroppe, kan sige, at tidspunktet ikke er nu, for der er for mange problemer. Der er også det problem, om det, hvis man tager sit barn ud af en daginstitution og efter de 3 år gerne vil have sit job igen, kan lade sig gøre at få barnet i en institution igen, om man er heldig. Så kan man være sikker på at skulle stå i en meget lang kø til daginstitutionen.

Tidspunktet er ikke inde, og derfor tager vi forbehold over for forslaget på nuværende tidspunkt.

Tinning (VS):

Det er jo ikke så længe siden, folketinget havde lejlighed til at diskutere en række børnepolitiske forslag fra VS, hvor der også er et forslag om børnetilskud. Af vores forslag fremgår, at vi også synes, det er helt fint med den reelle valgfrihed. Det forudsætter selvfølgelig, at der er fuld dækning med daginstitutioner, og det forudsætter selvfølgelig også, at det ikke koster nogen penge at få sine børn i en daginstitution. Så kan man vælge, om man vil sende dem derhen, eller om man hellere vil passe dem hjemme, og det må man for vores skyld gøre, absolut som man selv synes.

Det foreliggende forslag handler om noget andet. Det handler stort set om at få tømt institutionerne så meget som overhovedet muligt, og det handler om at få kvinderne jaget hjem fra arbejdsmarkedet og passe børn. Det kan vi naturligvis ikke støtte, ligesom vi ikke har kunnet det de 3 tidligere gange.

Inge Krogh (KrF):

[Inge Krogh]

Jeg må sige tak til socialministeren og til de ordførere, der har vist interesse for dette forslag. Specielt vil jeg rette en tak til det konservative folkeparti og til venstre.

Som det er fremhævet af flere ordførere, også af socialministeren, har vi flere gange fremsat dette forslag. Men er der nogen grund til at lade være, når vi mener, at det er noget, der har virkelig betydning for vores samfund?

Hr. Torben Lund efterlyste, hvad vores hensigt var. Vores hensigt er ganske simpelt at skabe bedre forhold for børnefamilierne. Det er ikke vores primære hensigt at få kvinderne hjem til kødgryderne, som man siger, de kødgryder, som man egentlig er fuldstændig afhængige af; der skal være noget i dem, men det kan en mand lige så godt sørge for som en kvinde. Det er ikke vores hensigt, at netop kvinden skal hjem, men jeg vil indrømme, at der er et mønster i vores samfund.

Jeg synes sådan set nok, at der er noget i tiden, i samfundet, der arbejder for forslaget. De fleste mennesker har indset, hvilket socialministeren og mange ordførere gav udtryk for, at det er nødvendigt, at forældre og børn har mere tid sammen. Det bliver efterhånden også stærkt fremhævet af psykologer, at de, der har betalt for vores højere levestandard, er børnene. At børnene betaler, kan man se af vores lidt øgede kriminalitet, husbesættelser osv. Der kan selvfølgelig være mange grunde til det – det skal vi diskutere en af de nærmeste dage – men det er i hvert fald sådan, at en af grundene er, at de unge føler sig rodløse, at de ikke har følt sig som del af en familie.

Det er rigtigt, at første gang talte vi kun om barnets første år, nu har vi talt om årene fra 0 til 3.

Der er talt meget om, at de 13.000 kr., som det bliver om året efter den nuværende regulering, ikke giver nogen valgfrihed. Det er rigtigt nok, det kan sådan set ikke erstatte en hel indtægt, men man må tænke på, at det er skattefrit som alle børnetilskud, og så er der, som det blev fremhævet af en tidligere socialminister, hr. Erling Jensen, da vi havde forslaget til behandling, jo også tale om besparelser på andre måder, når en af ægtefællerne er hjemme. Man får bedre tid til at købe ind, og man ved, der er udgifter ved at arbejde, der er transportudgifter, der er måske ekstra udgifter til påklædning og andre

ting. Besparelserne for den enkelte familie kan godt snige sig op på et betragteligt beløb.

Så er der spørgsmålet om, hvad det vil koste samfundet. Som det blev fremhævet af hr. Torben Lund, er det klart, at hvis man bevarede status quo og udbetalte 13.000 kr. til forældrene til de børn, der passes hjemme nu, så vil de 813 mill. kr. ligge i underkanten. Jeg tror nok, det sniger sig op til en milliard kroner. Det er en klar udgift. Jeg har forsøgt at se på, hvad vore institutioner koster. Det er ca. 40 pct. af vores børn mellem 0 og 13 år, som har brug for vuggestue, børnehave eller fritidshjem, og de refusionsberettigede udgifter dertil er 2,1 mia kr. Men det må sådan set være et minimumstal, idet de børn, det drejer sig om, hovedsagelig er børn, der er i vuggestuer, og vi ved, at vuggestuepriserne ligger højere end priserne i børnehaverne. Som det blev fremhævet af fru Lizzie Lichtenberg, er driften af vore børneinstitutioner meget dyr. Da vi fremsatte et forslag i 1979, fik vi som svar på et spørgsmål at vide, at en plads kostede 23.000 kr. – det var i 1979-kroner, så det vil altså være betydelig mere i øjeblikket – og at anlægsudgifterne også androg godt 20.000 kr. i 1979- penge. Om forslaget som helhed vil give en besparelse, afhænger selvfølgelig af, hvor mange af forældrene der vil benytte sig af at få dette forhøjede børnetilskud, for det er klart, at der bliver en mindre udgift for samfundet, når man går fra en institution til hjemmepasning.

Der er talt meget om, at det ikke er socialt særlig godt, idet det – det må jeg indrømme – ser ud til, at det er familier, man hjælper, ikke så meget den enlige moder. Selvfølgelig kan den enlige moder eller fader vanskeligt benytte sig af det, men der er ikke sagt noget som helst om, at de ikke kan det, hvis de har mulighed for det, men jeg kan godt se, at de ikke har så store muligheder som to forældre, der lever sammen.

Men hvis man vil lave noget for vores børn i samfundet, må man jo begynde et eller andet sted, og vi synes, det er naturligt, at man begynder her, og så siger man straks, at det er dyrt, men næste skridt vil jo så være, at man kan komme med forslag, hvorved den enlige forsørger kan hjælpes.

Fru Yvonne Herløv Andersen sagde, at det ikke var det rette tidspunkt. Nej, hvis vi

[Inge Krogh]

skal tage hensyn til økonomien, tror jeg sådan set aldrig, at det nogen sinde vil blive det rette tidspunkt, men jeg tror, det er på høje tid, at vi får gjort noget for vore børnefamilier, specielt børnene i de allerførste leveår.

Torben Lund (S):

Jeg vil gerne knytte et par enkelte bemærkninger bl.a. til fru Lizzie Lichtenberg, som var inde på spørgsmålet om, hvad en daginstitutionsplads og specielt en vuggestueplads koster. Ja men når man nu netop nævner de store beløb, som en daginstitutionsplads koster, og ved, hvordan forældrebetalingreglerne til daginstitutionerne er, var det dog så ikke rimeligt at anvende nogle af disse mange penge til at hjælpe de familier – her tænker jeg specielt på enlige forsørgere – som har besvær med at betale de store udgifter, der er ved at have sit barn i en daginstitution, i stedet for at dele disse penge rundt om til familier, hvoraf en meget, meget stor del intet behov har for at få disse penge? Jeg synes, det er en mærkværdig holdning.

Fru Lizzie Lichtenberg var også bekymret for økonomien i det hele taget, og dertil kan jeg kun sige, at det i den forbindelse så kan forbavse, at man vil være villig til at bruge godt en milliard kroner på denne lovgivning, som vil være prisen, hvis lovforslaget vedtages.

Fru Inge Krogh var inde på, hvad formålet med lovforslaget var, og jeg forstår, der er to sigter med det: dels at man vil have bedre forhold for børnefamilien, idet man nu erkender, at realiteten med dette forslag nok er, at det er kvinderne, som skal hjem fra arbejdsmarkedet – det kunne jeg forstå af det, fru Inger Krogh sagde – dels at man vil nedlægge institutioner. Hvad tænker man sig med hensyn til de ventelister, vi har til vore institutioner? Hvad tænker man sig med hensyn til det pædagogiske arbejde, der trods alt foregår i institutionerne? Er man helt uden forståelse for det?

Endvidere vil jeg fremhæve fru Inge Kroghs erkendelse af, at enlige forsørgere ikke kan benytte sig af dette lovforslag, netop fordi der ikke er nogen reel valgmulighed for den enlige forsørger; det synes jeg også er interessant at få frem.

Endelig siger fru Inge Krogh, at man jo skal begynde et sted. Ja, det er fuldstændig rigtigt, at man skal begynde et sted, men jeg synes nok, man kunne have valgt et noget andet sted at tage sit udgangspunkt, hvis det var børnefamilierne og de dårligst stillede børn, man ønsker at støtte.

Lizzie Lichtenberg (KF):

Det er i anledning af hr. Torben Lunds bemærkninger om de konservatives og i særdeleshed min holdning til disse beløb og støtten til børnefamilier. Jeg skelner ikke imellem, om en børnefamilie har én eller to forsørgere; jeg ser på, hvad der tjener børnefamiliens tarv bedst, og det kan være såvel begge som kun den ene af forældrene. Jeg diskriminerer ikke børnefamilien ved at tale om enlige forsørgere, jeg taler om familier. Ifølge borgerlig ret er to personer en familie, også selv om det er en mor og et barn eller en far og et barn.

Jeg nævnte også, at det var vores opfattelse, at dette forslag skulle ses i en større sammenhæng med børne- og familiepolitiske foranstaltninger, herunder såvel arbejdsmarkedspolitik som skattepolitik. Det er vigtigt, at man får tingene til at supplere hinanden og ikke modarbejde hinanden, men da hr. Torben Lund jo netop gerne vil gavne børnefamilierne, eventuelt ved en omprioritering af de midler, der stilles til rådighed for børnefamilier, kunne det jo være, vi under udvalgsarbejdet kunne finde ud af, hvordan det kan gøres.

Tinning (VS):

Jeg bemærkede, at fru Inge Krogh pointerede, at det aldrig havde været hensigten med dette forslag at tvinge kvinderne hjem til kødgrøderne, og det tror jeg egentlig på; jeg tror faktisk ikke, det har været hensigten. Problemet med kristeligt folkepartis politik – og det afspejler sig jo også i partiets ideologiske grundlag – er immervæk bare det, at hensigten ikke altid helt svarer til realiteterne. Det kan godt være, det er hensigten, at vi alle sammen skal have i paradiset engang, men jeg er ret overbevist om, at vi er nogle stykker, der havner et andet sted, og så hjælper det jo ikke så meget med hensigterne.

Sådan er det også i dette tilfælde, for det er jo faktisk sådan, at der er en hel del fami-

[Tinning]

lier, der er tvunget til at have både manden og konen udearbejdende på arbejdsmarkedet for overhovedet at kunne klare sig, for overhovedet at kunne overleve. Det er også sådan, at der er nogle ret betydelige lønforskelle på arbejdsmarkedet, og det betyder selvfølgelig noget, når man sidder derhjemme og kigger på familiens budget og kan hitte ud af, at man taber en mindre arbejdsindtægt, hvis det er kvinden, der går hjem, end hvis det er manden. Derfor skal der ikke så megen fantasi til at forestille sig, hvad der ville ske, hvis man gennemførte kristeligt folkepartis forslag – hvilket man da heldigvis ikke gør – nemlig at kvinderne blev jaget hjem til kødgrøderne.

Inge Krogh (KrF):

Jeg er glad for, at ordføreren for VS i hvert fald tror os på vores ord, når vi siger, at det ikke er vores hensigt først og fremmest at få kvinderne hjem, men at tilbyde forældrene en mulighed for, at en af dem er hjemme. Påvirkningen af samfundet er sådan, at mændene i højere grad tager deres ansvar over for børnene; det er en mere almen opgave, mener jeg.

Så taler hr. Torben Lund igen om, at det er vores hensigt at få kvinderne hjem og at nedlægge institutioner, samtidig med at hr. Torben Lund taler om den ene milliard kroner, vores forslag vil koste. Det vil det ikke koste, i det øjeblik der bliver nedlagt institutioner. Vores hensigt er, som det ganske klart siges, at forældrene skal have mulighed for selv at drage omsorg for pasningen af deres børn uden hjælp fra de dyre institutioner. Hvis mange gerne vil benytte sig af dette tilbud, er det klart, at der ikke er brug for så mange institutioner, og så kan vi måske først få de ventelister væk, som hr. Torben Lund taler om. Dermed er vi jo inde på besparelserne, for så koster forslaget ikke 1 mia kr. Det koster kun 1 mia kr. i det tilfælde, at folk ønsker at bruge dette børnetilskud og der altså ikke er nogle af dem, der i forvejen har deres børn på institution, eller som måske havde til hensigt at sende dem på institution; hvis de tager dem hjem, bliver det billigere, så kommer der besparelser.

Jeg kan nævne, at hr. Erling Jensen i et svar til vores forslag – jeg tror, det var sidste gang, men det kan man regne ud, når man

ved, hvornår hr. Erling Jensen var socialminister – ikke ville se bort fra, at det generelt set kunne give besparelser. Når man så tænker på, hvad det måske på længere sigt kunne give af besparelser ved at forhindre sociale udgifter til specielt børneforsorg og kriminalitet, tror jeg nok, man alt i alt må sige, at det er et forslag, der kan spare penge.

(Kort bemærkning).

Torben Lund (S):

Fru Inge Krogh nævner, at det ikke udelukkende er i nedlæggelse af institutioner, man ser en besparelse. Det kan jeg jo ikke afvise, men jeg forstår så også, at man helt ser bort fra det pædagogiske sigte, der kunne ligge i institutionerne. Jeg tror egentlig ikke, at man helt tager højde for, at langt hovedparten af dem, der vil få andel i disse mange hundrede millioner kroner, vil være familier, hvor den ene part er hjemmearbejdende i forvejen, og dér er der jo da i hvert fald ingen besparelser at hente.

Endelig er jeg da glad for, at fru Lizzie Lichtenberg vil gå positivt ind i et arbejde med at se, om de eksisterende regler til fordeling af børnetilskud er rigtige og rimelige; det tror jeg vi kan få en del ud af. Men jeg vil gerne spørge fru Lizzie Lichtenberg, om hun ikke vil erkende, at den enlige forsøger ikke har nogen mulighed for at benytte denne regel om forhøjet almindeligt børnetilskud, som dette forslag indeholder.

(Kort bemærkning).

Inge Krogh (KrF):

Børneinstitutionerne har et pædagogisk sigte – det er rigtigt – men mon forældrene dog ikke alligevel også har et vist kendskab til børnene og kan hjælpe børnene og give dem den tryghed, som kommer til at mangle i en institution, hvor det er skiftende ansatte, der har med barnet at gøre. Jeg kan da sige, at en så fremragende psykolog som Sigs-gaard, der i mange år underviste på Frøbelseminariet, sagde, at han mente, at børnenes liv i alt for høj grad var tilrettelagt af professionelle pædagoger. Endelig kan man sige, at børnene i hvert fald vil blive udsat for pædagoger, når de kommer i skole.

(Kort bemærkning).

Lizzie Lichtenberg (KF):

I indledningen til min ordførertale vedrørende forslaget udtrykte jeg netop betænkelighed ved det lave beløb, for jeg tror ikke på, at det lave beløb i dag er incitament nok for nogen til at blive hjemme, hverken i familier med en enkelt forsørger eller familier, hvor begge er på arbejdsmarkedet, for man kan jo se, at familierne i dag har brug for to indtægter med det meget høje omkostningsniveau, vi har. Det er det, jeg mener, når jeg siger, at man skal se dette forslag i en samlet børne- og familiepolitik. Det har noget med fordelingspolitikken at gøre, og det kunne jo være, at hr. Torben Lund var enig med det konservative folkeparti i, hvordan fordelingspolitikken for børnefamilier skulle være.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling.

vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Arentoft):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Fastsættelse af betaling for børns ophold i daginstitution).

[Af Agerschou (SF) og Tinning (VS)].

(Lovforslag nr. L 180. Fremsat 31/3 82).

Lovforslaget sattes til forhandling.

*Forhandling***Socialministeren (Bent Rold Andersen):**

Med dette forslag ønsker forslagsstillerne bistandslovens § 73, stk. 4, ændret sådan, at der gives kommunalbestyrelsen mulighed for i løbet af et regnskabsår at nedsætte forældrenes betaling for daginstitutionsophold, altså en adgang til kun at ændre betalingen i nedadgående og ikke i opadgående retning.

Forslagsstillerne mener, at det bør være op til den enkelte kommune at træffe beslutning om en nedsættelse af forældrebetalingen i årets løb, da denne mulighed jo skulle være i forældrenes interesse.

Ifølge den gældende § 73, stk. 4, fastsættes betalingen for ét regnskabsår ad gangen på grundlag af institutionernes budgetter, og der er således ikke efter de gældende bestemmelser adgang til at ændre betalingen i løbet af året, og det gælder hverken i opadgående retning eller i nedadgående retning.

Den gældende bestemmelse blev indført i marts 1980, og den bygger på et forudgående gruppearbejde mellem socialministeriet og Kommunernes Landsforening. Der var i gruppen enighed om at anbefale indførelsen af den gældende § 73, stk. 4, idet man hermed fik fastslået betalingsfastsættelsens endelighed. Det var en afgørende forskel fra den tidligere ordning, hvorefter betalingen skulle ændres i årets løb, hvis det viste sig, at den på et tidspunkt ikke svarede til 35 pct. eller 25 pct. af driftsudgifterne i institutionen for børn henholdsvis under og over skolealderen. Der kunne således være tale om takstforhøjelser eller om tilbagebetaling til forældrene i årets løb. Som det også er fremhævet i bemærkningerne til lovforslaget om den nye regel, indebar denne ordning betydelige administrative fordele.

Jeg mener, man bør opretholde bestemmelsen i den nuværende formulering, sådan at kommunalbestyrelsen ikke løbende skal tage stilling til forældrebetalingstaksten med alle de administrative konsekvenser, som det har for socialforvaltningen, og der foreligger heller ikke for socialministeriet, kan jeg sige, nogen oplysninger om, at kommunerne generelt har ændret opfattelse i denne sag.

I bemærkningerne til det foreliggende lovforslag kommer forslagsstillerne med deres programklæring om, at børns ophold i daginstitutioner burde være gratis på samme måde, som folkeskolen er det.

Jeg vil gerne her indskyde, at sammenligningen med børn over skolealderen vel knap nok kan holde stik. Børn over skolealderen er som bekendt omfattet af undervisningspligten, mens der jo ikke er tilsvarende pligt for børn under skolealderen til at deltage i dagforanstaltninger.

Derudover vil jeg gerne sige, at det, som det allerede tidligere er sagt fra denne taler-